

СПІВРОБІТНИЦТВО СУБ'ЄКТА ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Носенко Б.О.,

*студент кафедри державно – правових дисциплін,
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, м. Київ, Україна,
e-mail: NosenkoBO@krok.edu.ua*

Француз А.Й.,

*Герой України, заслужений юрист України, д.ю.н., професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2861-1252>*

Важливим інструментом для забезпечення конституційних прав і свобод громадян нашої держави є повноцінне функціонування інституту приватних детективів. Приватна детективна діяльність - це незалежна професійна діяльність приватного детектива або діяльність детективного агентства щодо надання замовникам приватних детективних послуг з метою забезпечення захисту їх прав та законних інтересів на платній договірній основі. На сьогоднішній день не прийнято закон, який би регулював питання приватної детективної діяльності, хоча потреба в прийнятті такого закону назріла давно. Повноцінна діяльність приватних детективів не може відбуватися без тісної співпраці з правоохоронними органами, зокрема з оперативними підрозділами Національної поліції України.

Відповідно до частини 3 статті 13 Закону України «Про Національну поліцію» у складі поліції функціонують: кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення [1].

Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначено, що оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. Статтею 5 цього Закону визначається, що оперативно-розшукова діяльність зокрема здійснюється підрозділами Національної поліції, а саме підрозділами кримінальної та спеціальної поліції. Статтею 11 Закону встановлено обов'язок для органів державної влади, підприємств, установ, організації незалежно від форми власності сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності [2].

На наш погляд, найбільш ефективною співпраця приватних детективів з оперативними підрозділами поліції може відбуватися у напрямках пошуку зниклих осіб та збиранні доказів, необхідних для розгляду справ у кримінальному судочинстві. Такі напрямки діяльності приватного детектива передбачені у проекті Закону України «Про детективну діяльність» (реєстраційний № 3010 від 04.02.2020 р.) [3].

Крім того, за подібними напрямками діяльності приватні детективи активно співпрацюють з поліцією і в інших країнах світу. Так, зокрема, у США приватні розшукові бюро самостійно або разом із правоохоронними органами можуть: збирати інформацію про злочини або погрози стосовно уряду США й окремих штатів; встановлювати і одержувати біографічні та інші дані на окремих громадян, організації, підприємства; проводити розшук зниклих осіб, загубленого або викраденого майна; проводити пошук свідків і збирати докази для правоохоронних і судових органів; здійснювати фізичну охорону фірм і приватних осіб тощо [4].

У Великобританії широке коло проблем, пов'язаних з правоохоронною діяльністю та розслідуванням злочинів вирішуються за допомогою співробітників приватно – детективних агентств (служб, бюро). Приватний детектив у Великобританії має достатньо широкий вибір технічних засобів при здійсненні своєї діяльності. Крім цього, для детектива доступна навіть криміналістична лабораторія поліції Лондона. Особи, які пройшли перевірку в державних органах на добропорядність і професійну придатність мають право доступу до центрального національного поліцейського комп'ютера.

Взаємодія приватних детективів Німеччини з державними правоохоронними органами здійснюється в наступних основних формах: спільне планування і проведення спеціальних операцій; обмін оперативною інформацією; спільне використання оперативних сил і засобів; підготовка кадрів тощо [5].

Враховуючи міжнародний досвід приватної детективної діяльності слід зазначити, що необхідною складовою співпраці приватних детективів з оперативними підрозділами Національної поліції повинен бути обмін інформацією. Порядок доступу приватного детектива до закритої інформації правоохоронних органів необхідно передбачити у відповідному законодавчому акті.

При проведенні заходів з пошуку зниклої особи суттєвою перевагою приватного детектива може бути саме платний характер послуг, що дасть можливість максимального зосередження сил і часу на виконанні такої угоди. Не секрет, що співробітники поліції мають надвисоке навантаження по кількості справ, що часом негативно впливає на якість роботи і відповідно на досягнення позитивного результату. Отримавши будь-які фактичні дані про місцезнаходження зниклої особи, причини зникнення та винних у цьому осіб, приватний детектив повинен передати таку інформацію працівникам оперативних підрозділів Національної поліції та при необхідності супроводжувати завершення цієї справи в межах своїх повноважень, згідно підписаної з клієнтом угоди. Також, отриману від приватного детектива інформацію у справах про зниклих осіб, працівники оперативних підрозділів поліції можуть в подальшому використовувати при проведенні оперативно – розшукових заходів, згідно діючого законодавства України.

При збиранні доказів, необхідних для розгляду справ у кримінальному судочинстві суб'єкти приватної детективної діяльності можуть збирати інформацію щодо фактичних даних та подій які є предметом дослідження у

кримінальному провадженні. Зібрані дані повинні передаватися відповідним оперативним підрозділам поліції з подальшим їх використанням у кримінальному процесі. Окремо слід зупинитися на отриманні необхідних біографічних даних та відомостей що характеризують особу – учасника кримінального провадження. Досконале вивчення особи, яка є учасником кримінального провадження може допомогти виявити істинні причини та мотиви скоєного злочину. Крім того, отримана належним чином інформація про особу може вказувати на наявність обтяжуючих чи пом'якшуючих відповідальність обставин і відповідно впливати на призначення покарання.

Таким чином, можемо дійти висновку, що здійснення приватної детективної діяльності давно потребує законодавчого врегулювання на теренах нашої держави. Співробітництво суб'єкта приватної детективної діяльності з оперативними підрозділами Національної поліції може відбуватися за кількома напрямками. Найбільш ефективним напрямками є співробітництво у пошуку зниклих осіб та збиранні доказів, необхідних для розгляду справ у кримінальному судочинстві. Основою співробітництва повинен бути законодавчо врегульований обмін інформацією.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.
2. Закон України «Про оперативно – розшукову діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 22, ст.303.
3. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону від 04.02.2020 №3010. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3010
4. Бугайчук К. Л. Институт частных детективов за границей: сравнительно-правовой анализ. ПРАВО І БЕЗПЕКА. 2016. № 1 (60).С.7-12.
5. В.О. Черков, П.О. Попов. Приватна детективна діяльність в розвинених країнах світу. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Випуск 2, 2010 р. С.248-259.